

SLOVENSKI VESTNIK

CELOVEC
SREDA
29. SEPT.
1993

Letnik XLVIII.
Štev. 39 (2723)

Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort
Klagenfurt

Poštni urad 9020
Celovec
Verlagspostamt
9020 Klagenfurt

Cena: 8 šil.
40 tolarjev

P. b. b.

Dve muslimanski državi

Vojna v Bosni in Hercegovini je med seboj sprla tudi Muslimane. Na zahodu Bosne ob sami hrvaški meji, v t. im. Cazinski krajini so v ponedeljek razglasili Avtonomno pokrajino Zahodno Bosno. 400 članov ustavodajne skupščine se je sestalo v Veliki Kladuši in soglasno sprejelo to zgodovinsko odločitev. Za predsednika so izvolili Fikreta Abdića.

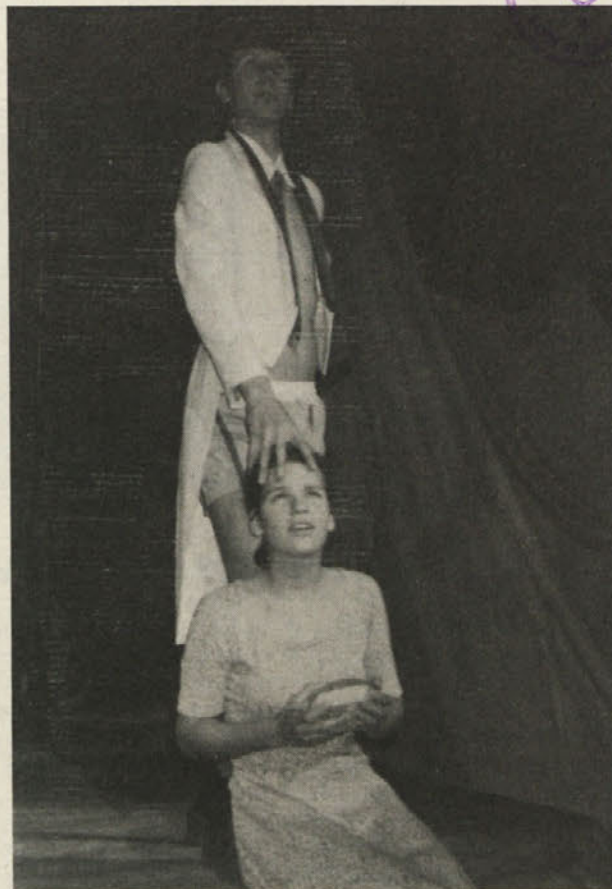
Zahodna Bosna, kjer večinsko živijo Muslimani, je bila v tej vojni še najmanj prizadeta.

Od vsega začetka se je ljudstvo kar dobro organiziralo, izvolilo je vodstva krajevne samouprave, vanja so vključili tudi srbsko in hrvaško prebivalstvo. S tem jim je uspelo preprečiti hujše spopade. Cazinska krajina bi bila muslimanska enklava oz. zelo oddaljen in ločen privesek muslimanske Bosne, ki bo nedvomno nastala v osrednji in vzhodni Bosni.

Fikret Abdić je kot nesporni voditelj muslimanskega prebi-

valstva v okolici Bihaća že doslej kot član predsedstva BiH delal precejšnje težave predsedniku Izetbegoviću. Očital mu je, da je naivno čakal z odporom, da svoje vojske ni pravočasno oborožil in da so zato Srbi in Hrvati Muslimane klali kot ovce.

Fikret Abdić ima v nasprotju z Izetbegovićem precej boljše odnose s Hrvati. V tem smislu je že napovedal razgovore o koridorju do Reke in uporabo te lutke za povezavo s svetom.

V soboto in nedeljo so mladi Šentjanščani premierno uprizorili Puntarjevo igro „Drežanje v kamen“ v priredbi in režiji Petra Militarova. Posebej doživeto je vlogo deklice odigrala Eva Mošchitz. Več na 4. strani.

Slovenski izseljenci želijo spominsko ploščo v Celovcu

V nedeljo je Zveza slovenskih izseljencev pri Pušniku v Ločah opravila svoj redni občni zbor, na katerem se je zbralo mnogo pregnancev, ki so morali pod nacistično oblastjo zapustiti svoje domove in katere so nasilno odpeljali v uničevalna ali t. im. „delovna“ taborišča daleč od domovine.

Po več kot pol stoletja se še vedno utrne solza ob spominu na prestano trpljenje in poniževanje. In glavna misel nedeljske prireditve je izzvenela v besedah: današnja naloga bivših pregnancev je predvsem ta, da

posredujejo mladi generaciji, ki le malo ve o tedanjih strahotah, svoje spomine, da bi živele in ravnale tako, da se kaj takega ne bo nikoli več ponovilo. (F. Černut).

Po pozdravnih besedah Anice Rehsmann, predsednice SPD „Jepa“ Baško jezero“, je moški pevski zbor iz Loč izseljencem zapel, njegov zborovodja Aleš Šuster pa je poudaril pomen te organizacije še posebej za mlade, „da človeški duh ne bo več sovražil, preganjal, posiljeval in moril.“

Matevž Wieser, podpred-

sednik ZSI, je spomnil navzoče na lani umrle člane, katere so počastili z enominutnim molkom. To so bili: Kati Weiss iz Šentjanža, Karel Kaiser iz Šmihela, Gustl Lepuschitz iz Raven pri Žopračah, Janez Hribernik iz Tuc ter Robert Sitter iz Hodiš. Zavrnil pa je tudi pripombe, da obujanje spominov nič ne koristi.

„Kakor je po eni strani res, da je treba gledati v prihodnost, tako nam po drugi strani mora biti jasno, da pozabiti preteklost pomeni odpovedati se nečemu, kar najbolj bogati

in osvetljuje človekovo pot: namreč nepodkupljivi nauk, ki ga daje spomin. Zato se je treba učiti iz zgodovine. Za nas sta to pregnanstvo in vključitev naših ljudi v protifašistični boj. Večnovčerajsnji skrajneži nam skušajo oboje oblatiti in izmaliti, ko pravijo, da je bilo izseljenstvo pravzaprav le oddih, partizanom pa očitajo, da so se borili za komunizem. Zgodovinsko je izpričano, da se naši borci niso borili za kako ideologijo, temveč proti nasilnemu fašizmu in za osvoboditev domovine.“ (Dalje na 2. strani)

Zmanjšanje socialnih storitev

Avstrijski minister za gospodarstvo Schüssel je napovedal zmanjšanje socialnih storitev, da bi na ta način nekoliko izravnal primanjkljaj v državnem proračunu.

Schüssel namerava zamrzniti otroške doklade za dve leti. Isto velja za odškodnino v karentnem dopustu in za podpore brezposelnim.

Ministrica za ženska vprašanja Dohnalova je ostro protestirala proti takim ukrepom, podprla pa jo je tudi ministrica za družine Rauch-Kallat.

Tone Partljič:

SLIKAR V ZAMEJSTVU

(komedija)

Režija: Jaša Jamnik

Felsentheater
Celovec

Petek, 1. 10. • 20.00
Nedelja, 3. 10. • 20.00

Rezervacija vstopnic: SPZ
tel. 0 46 3/51 43 00-20

Na tem čudovitem koščku slovenske obale bomo letos udeleženci Vestnikovega izleta preživeli skoraj tri dni in dve noči.

Še do konca tedna se lahko prijavite
za

Vestnikov izlet

ki bo od petka, 8., do nedelje,
10. oktobra, 1993 tokrat prvič

na slovensko obalo

Izlet stane 1.500 šilingov, v ceno pa je vključeno:

- dve nočitvi v hotelu Emona v Bernadinu A-kategorije
- polni penzion za ves čas bivanja
- gala večerja
- vsak večer zabava, ples in še kaj
- po želji obisk vinske kleti Vina Koper (dodatno 100 šil.)
- po želji vožnja z ladjo (dodatno 100 šil.)

Dodatek za enoposteljno sobo (dve nočitvi) 300 šil.
Prijavite se lahko na upravi SV (Milka Kokot) ali v tajništvu ZSO (Urška Brumnik), 9020 Celovec, Tarviser Str. 16, tel.: 0463/514300-40 ali 14.
Udeležite se izleta, ne bom vam žal. Na Vestnikovem izletu je bilo še vedno veselo!

Zveza slovenskih izseljencev je imela v nedeljo svoj redni letni občni zbor. Bivši pregnanci oziroma izseljenci iz vseh južnokoroških dolin so se zbrali, da bi obnovili spomin na težke čase in srečali stare prijatelje.

Rad hodim na občne zборе Zveze slovenskih izseljencev, ne samo zaradi tega, ker izhajam iz izseljenske družine, temveč tudi zato, ker je Zveza slovenskih izseljencev

KOMENTAR

dr. Marjana Sturma

Občni zbor izseljencev

ena izmed tistih (redkih) izseljenskih organizacij, ki ne zahteva popravne krivice z novo krivico, temveč nam mlajšim svoje izkušnje posreduje v globokem humanističnem prepričanju, da je treba prihodnost graditi na demokratičnih načelih sožitja. To se mi zdi toliko bolj pomembno, ko spremljam jugoslovansko tragedijo, kjer eni in drugi utemeljujejo svoj osvajalni pohod z zgodovinskimi krivicami, ki so jih menda utrpeli. Pri nekaterih gre „fantazija“ zgodovinske zavesti celo tako daleč, da jim 600 let odmaknjena bitka na Kosovem polju služi za utemeljitev današnjega „maščevanja“.

Ko so se moji starši vrnili iz izseljenstva, je bila kmetija izropana in prazna. Prve dni so prespali kar na slami. Vedeli so, kdo iz „vaške trojke“ je bil odgovoren za njihovo izselitev, vedeli so, kdo je odgnal vso živino, odpeljal traktor, pohištvo ipd. Toda kljub temu si niso želeli maščevanja. Oče mi je pozneje to razlagal tako, da so pač želeli živeti v miru. Ko sem se v 70 letih začel vključevati v slovensko manjšinsko politiko na Koroškem, tega očetovega stališča nisem razumel.

Danes ga razumem tako,

da z maščevanjem pač ni moč graditi prihodnosti. To pa ne pomeni, da je treba pozabiti, temveč le to, da je treba imeti osveščen odnos do zgodovine, predvsem pa je treba razvijati sožitje. Kdor povsod vidi le sovražnika, ta tudi ne bo videl prijatelja.

Narodnostna konfrontacija na Koroškem je po letu 1945 delila ljudi na Slovence in Nemce, za „vmesne“ ni bilo prostora. Zaradi tega se je tudi veliko prijateljev moralno odločiti za „nemško stran“. Če danes govorimo o konstruktivnem sožitju in sodelovanju, mislimo predvsem na to, da bo sožitje v deželi tem bolj konstruktivno, kolikor bomo znali sodelovati z vsemi, ki jim je do sožitja, ne glede na narodnostno pripadnost. Prepričan sem, da tako misli veliko ljudi na Koroškem. Takšno sodelovanje pa ne more temeljiti na maščevanju in odrinjanju.

Zveza slovenskih izseljencev vodi pravo politiko. Svoje krute zgodovinske izkušnje izseljenci posredujejo mlajšim rodovom, hkrati pa pozivajo k demokratičnemu sožitju v deželi. Vesel sem, da je tako. Kajti revanšizem in maščevanje vodi vsaj v slepo ulico.

Slovenski izseljenci želijo ...

Na občnem zboru tudi kritika organizacijama

Predsednik ZSI Jože Partl se je najprej zahvalil vsem, ki so prispevali k temu, da je lahko izšla knjiga o izseljenstvu „Narodu in državi sovražni“. Opozoril pa je tudi na ideološke razprtije med strešnimi narodnimi organizacijama in na „nepremišljene korake s strani koroških (slovenskih) politikov.“ Povedal je, da je precej ljudi zbolel komentar v Nedelji po proslavi v čast Foltija Hartmana (ki je preživel strašna leta v koncentracijskih taboriščih), prav tako pa destruktivni odgovor mladega funkcionarja NSKS na komentar dr. Inzka (Ta je v njem pozival k razumevanju in skupni borbi za pravice).

Graja je bila namenjena tudi Zvezi slovenskih organizacij. Partl je dejal, da ima vtis, da so tisti, ki niso vključeni v katero od strank, drugorazrednega pomena. „Če bi bilo več ljubezni, bi med nami tudi ne bilo toliko zdrah,“ je rekel Jože Partl in zaključil s Cankarjevimi besedami: Narod si bo pisal sodbo sam, ne frak mu je ne bo in ne talar. Posebej pa je še omenil prošnjo županu mesta Celovec, da bi sprejel odbornike. ZSI želi, da bi v spomin na izseljenstvo bila na vidnem mestu v Celovcu spominska plošča – do danes pa se županu ni zdelo vredno niti odgovoriti.

Predsednik Zveze slovenskih organizacij dr. Marjan

Sturm je kot gost na očitke tudi odgovoril (od Narodnega sveta ni bilo na občnem zboru nikogar), rekoč: „Vem, kaj pomeni izseljenstvo, saj je bila izseljena tudi moja družina. Ponosen sem na ZSI, saj nikoli ni zahtevala popravne krivice z drugo krivico, pač pa se je vselej zavzemala za sožitje s sosedi. Treba je imeti osveščen, pošten odnos do zgodovine in ZSI je v 50 letih veliko storila za to. Kar zadeva aktualno koroško-slovensko politiko, bi rad poudaril predvsem to, da smo si v več kot 90 odstotkih vprašanj enotni. Enotni smo si glede otroških vrtcev, šolstva, slovenščine v javnosti, dvojezičnih tabel, radijskega in TV sporeda itd.“

Neenotnost pa nastane tam, kjer kdo poskuša, naj bi vsi Slovenci volili eno samo stranko. Upoštevati moramo dejstvo, da so člani naše narodne skupnosti tudi pripadniki večinskih strank – iz kakršnih koli razlogov – in da je treba podpreti njihove težnje, da bi v teh strankah pozitivno delovali tudi v narodnem smislu. Če bomo akceptirali in spoštovali pluralizem, bo bolje za vse nas. Če npr. Ani Blatnikova deluje znotraj SPÖ, Terezija Stoisic pri Zelenih, ju zato nima nihče pravico imenovati izdajalki; prav tako so spoštovanja vredni odborniki Enotne liste, ki se prizadevajo za naše pravice. Za tak koncept pluralizma in diferenciacije se zavzemamo pri ZSO. Upam, da se bodo pretirani apetiti tistih, ki so ob spreminjeni situaciji v Sloveniji upali na ekskluzivnost svoje organizacije, polegli. Mi se bomo prizadevali za toleranco in sožitje v interesu narodne skupnosti, kajti nacionalni geto ne more biti naša perspektiva.“

Dr. Sturm se je ZSI tudi zahvalil za vse, kar je storila za obveščanje mladih in za svoje članke.

Ravnatelj Slovenskega znanstvenega inštituta dr. Avguštin Malle pa je navzočim predstavil knjigo o izseljenstvu „Narodu in državi sovražni“, ki je izšla januarja letos, in opisal delo ob njenem nastajanju. Dodal pa je še: „Ostaja še veliko dela, posebej kar zadeva vrnitev pregnancev, poravnave škode in ponovnega vključevanja v narodnopolitično delo in v avstrijsko družbo. Seveda bomo mogli taka in podobna vprašanja temeljiteje obdelati šele, ko bodo na voljo dokumenti, ko se bodo odprli arhivi.“

Knjiga je na voljo v obeh slovenskih knjigarnah v Celovcu, člani ZSI pa jo lahko dobijo po precej nižji ceni.

Brez problemov je odbor ZSI dobil razrešnico in bil v celoti ponovno potrjen: predsednik je Jože Partl, 1. podpredsednik Matevž Wieser, 2. podpredsednik Franc Černut, tajnik Rado Janežič in blagajnik Gregor Kristof, odborniki pa so Erih Čimžar, Andrej Kokot, Hanzl Ogris, Vladimir Prušnik, Franc Rehsmann, Katja Sturm-Schnabl, Jože Urank in Stanko Zwitter.

S.W.

Predsedstvo občnega zbora Zveze slovenskih izseljencev

Številne udeležence povezuje trdna vez iz najtežjih časov

Ö-JG odslej Avstrijsko-slovensko društvo za Koroško

Nekoč zelo dejavno Društvo avstrijsko-jugoslovanskega prijateljstva je z začetkom vojne in razpadom Jugoslavije izgubilo svoj smisel in zašlo v resno krizo. Po dveh letih mirovanja se je odbor odločil sklicati občni zbor in društvo zaradi na novo nastale samostojne Slovenije preimenovali v Avstrijsko-slovensko društvo za Koroško. Na zboru pretekli četrtek so sprejeli tudi nov statut, izvolili odbor in predstavili obširen program, ki obsega razna predavanja, ekskurzije in potovanja po Sloveniji, letovanj, v močni meri pa se bo društvo angažiralo tudi pri promociji mlade države Slovenije v Avstriji. Od gostov sta se zbora udeležila poslanec Peter Kaiser in Karl Anderwald, vodja deželne uprave. Pred-

sednik društva je postal že prejšnji predsednik Williem Sereinig, podpredsednika sta Leopold Guggenberger in Josef Sahantl, tajnik pa je Werner Pressl.

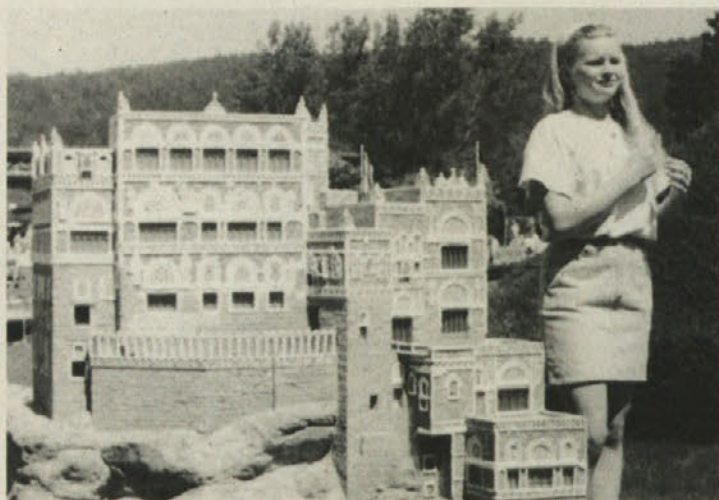
Po končanem občnem zboru je slovenski generalni konzul v Celovcu dipl. inž. Jože Jeraj v predavanju „Slovenija – nova pot“ udeležencem predstavil gospodarsko, politično in družbeno podobo Slovenije, pri tem pa je nakazal potrebo po intenzivnejšem sodelovanju z Avstrijo in še posebej s Koroško. Opozoril pa je tudi na nujnost uresničitve manjšinskih pravic, še posebej tistih, ki so bile že izglasovane v narodnostnem sosvetu pri Uradu zveznega kanclerja, in vseh tistih, ki so v skladu z evropskimi kulturnimi normami.

V Minimundusu že dva milijona obiskovalcev

Daleč po svetu znani Mali svet ob Vrbskem jezeru je v letošnji turistični sezoni dosegel nov rekord. Po spomladanskih težavah, ko je bilo potrebno popraviti precej škode, ki jo je povzročila zimska zmrzal, je spet stekel množični obisk in tako so v avgustu zabeležili dvomilijontega obiskovalca.

Minimundus vsako leto presejete s številnimi znamenitostmi iz sveta, ki jih predstavi v miniaturni obliki. Letošnja novost je med drugim tudi novi dunajski kongresni center.

„Mali svet“ bo odprt še do 17. oktobra, v tem času pa je vstopnina posezonsko močno znižana.

Model skalne palače v Jemenu

Turneja „Danice“ v Zakarpatju

Šentprimški pevci zgradili most sožitja

2. nadaljevanje

Od jeseni 1991, po razpadu Sovjetske zveze, je Ukrajina spet samostojna država. A le malo ljudi ve, da je že vse od ustanovitve Združenih narodov bila članica tega svetovnega foruma. Zato ji po razpadu „sojuza“ ni bilo treba trepetati za mednarodno priznanje, kot na primer Sloveniji ali Hrvaški. Seveda je bila vselej priden privesek moskovske zunanje politike.

Piše Franc Wakounig

Težko pa je reči, ali bo Ukrajini dolgoročno uspelo obdržati samostojnost ali pa se bo spet, kot doslej vedno v zgodovini v taki ali drugačni obliki, povezala z močno sosedo Rusijo. Kljub temu, da sodi med največje evropske države, je Ukrajina gospodarsko, pro-

soj del črnomoške vojne mornarice. Ta bo odslej kot ruska vojna mornarica zasidrana v glavnem ukrajinskem pristanišču Sevastopolu na Krimu...

V Ukrajini je zaradi te kravče kupčije nastal vik in krik, a večina ljudi se ni preveč raz-

Ni Ukrajine brez Rusije in ne Rusije brez Ukrajine.

Posebno pozornost bo Ukrajina v taki federaciji zagotovo posvetila enakopravnosti jezika. Pri vseh dosedanjih „združenjih“ z Rusijo (tri po številu) je Ukrajina vselej prišla na slabše in morala tudi jezikovno priznati nadvlado Moskve, bila je samo njena (čeprav bogata) provinca. Tako je bilo pod carji in slednjich od leta 1920 pod sovjeti. Po februarjski revoluciji l. 1917 se je Ukrajina osamosvojila, a senj samostojnosti je trajal samo tri leta, ko je rdeča armada pod komando nekega Josifa Džugašvilija-Stalina nad Kijevom razvila zastavo z rdečo zvezdo.

Kulturno društvo v Nižnjem Selišču je pripravilo za Daničane veselico, kjer se je plesalo in pelo do pozne noči

metno, politično in po novem tudi vojaško najtesneje povezana z Moskvo. Prav v dneh našega bivanja v Zakarpatju sta predsednika Ukrajine in Rusije, Kravčuk in Jelcin, sklenila nenavadno kupčijo in tako rešila tleč problem: Ukrajina je za ceno svojih dolgov za plin, nafto in živila prodala Rusiji

burjala. V bistvu že vsi računajo s tem, da bo prej ali slej zaradi gospodarske prepletenosti moralo priti do neke oblike politične in gospodarske zveze z Rusijo, seveda samo pod pogojem, da je in ostane Ukrajina popolnoma enakovereden suveren partner v tej federaciji. Kakor je dejal neki Užgorodčan:

Leta pozneje so Stalinova ekonomska politika in grozne čistke v Ukrajini sprožile veliko lakoto, več milijonov Ukrajincev je zaradi nje pomrlo.

Ukrajina ima na svojem vzhodu okoli Harkova in ob Donecu ogromne zaloge premoga. In prav tam živi večina od 15 milijonov ukrajinskih Rusov, ki, in tega se seveda zavedajo, predstavljajo pomemben nacionalni in demografski potencial, tudi v primeru zaostritve odnosov med Moskvo in Kijevom.

Rusini – ukrajinski vindišarji

Zakarpatje je nacionalno zelo pestro območje. Posamezne narodne skupnosti ponavadi živijo zelo strnjeno, mešanih naselij, z izjemo mest, skorajda ni. Nič presenetljivo ni, da mladi Madžari, Romuni, Slovaki le slabo govorijo ukrajinsko, kajti vse njihovo narodnostno življenje poteka v materinščini – od šol do cerkvenih obredov in uradnih formalnosti. Ukrajina (pod Sovjetsko zvezo je bila ruščina glavni uradni jezik) je po osamosvojitvi narodnostim priznala precej pravic.

V paleti narodnosti, če jih kot take sploh moremo in sme-

mo imenovati, imajo Rusini najbolj nenavadno vlogo. Kdo so Rusini? Na to vprašanje sem prav v Zakarpatju, njihovi domovini, pričakoval jasen in zadovoljujoč odgovor, a ga nisem dobil. V bistvu ni bilo nobenega odgovora. Namesto tega sem naletel na dobesedno deset hipotez, ki segajo od verske definicije do praukrajinskega ljudstva.

Po verski plati je Rusine definirala užgorodski stolni župnik Aleksander Legaza: to so tisti Ukrajinci, ki so člani grško-katoliške cerkve. To je cerkev pravoslavnega (vzhodnega) obreda, ki pa v nasprotju z drugimi pravoslavnimi cerkvami papeža v Rimu priznava za svojega poglavarja. Zato ji tudi pravijo uniatska cerkev. Če naj bi držala verska definicija, potem je več kot 80 % Zakarpatčanov in več milijonov ljudi po ostali Ukrajini pripadnikov rusinskega naroda. Staroukrajinsko definicijo je zagovarjal (poleg nekaj drugih razlag) univerzitetni profesor Valodimir Zadorožnij.

Najbolj verjetna je definicija, da je rusinska narodnost zgolj neka povsem politično-umetna tvorba, podobna kot koroški „vindišarji“. Rusini so Ukrajinci. V avstro-ogrski monarhiji so jih imenovali Rute. Ker pa sta tako Avstro-Ogrska kot tudi carska Rusija preganjali narodno prebujanje Ukrajincev, sta skušali to gibanje oslabiti, ga razbiti. Strategija denacionalizacije na obeh straneh so segli po starem zgodovinskem pojmu „Rusini“ in ga začeli uporabljati za Ukrajince pod Avstro-Ogrsko. Utemeljiti ga niso mogli, ne jezikovno ne nacionalno. Zato je morala priskočiti na pomoč veroizpoved. Tako imenovana „rusinščina“ ni nič drugega kot zakarpatško narečje ukrajinsščine. V rusinščini niti očenaša ni, v grško-katoliških cerkvah Rusini molijo v ukrajinsščini, v svoji materinščini.

Grško-katoliško cerkev je leta 1946 Stalin nasilno ukinil in jo priključil rusko-pravoslavni cerkvi. Kdor tega ni sprejel, je bil obsojen na smrt ali gulag. Uniati so na tihem ohranjali svojo versko tradicijo in po osamosvojitvi je Ukrajina stalinistične krivice popravila in jim vrnila nekdanjo versko samostojnost in tudi cerkveno premoženje. Slednje je krepko zbolelo predvsem ukrajinsko pravoslavje.

O naših doživetjih in izkušnjah v Ukrajini bi se dalo še veliko napisati. Tako na primer o dokaj pestri medijski ponudbi,

o dekletih, ki so pod pretvezo fotomodelske kariere zapustile domovino in padle v roke brezvestnih zapadnih izžemalcev, o vsakoletnem sezonskem zaposlovanju pri žetvi, o tem, da so iz ekoloških razlogov prepovedali sečnjo gozdov, da pa kljub temu vsak dan z dragoce- nim lesom visoko naloženi kamioni zapuščajo Zakarpatje in vozijo proti Italiji, in predvsem o volji ter naporih domačinov, da bi sebi in svoji domovini priborili mesto na soncu. Za kratek čas jih je „Danica“ spremljala na tej poti.

Vtisi o turneji

Stanko Polzer: Poslušalcev v Zakarpatju smo predstavili svoj pevski zaklad in česa smo kot amaterski zbor zmožni. Spoznali smo ukrajinsko-zakarpatško narodno pesem in jo vzljubili. Eno pesem smo ponesli seboj tja, zdaj bomo pa kar nekatere vzeli v svoj standardni repertoar. Za ukrajinsko pevsko kulturo je značilna velika razlika med amaterskimi in profesionalnimi zbori. Slednji so brezdvomno na evropskem nivoju, kot smo videli pri zboru „Cantus“, čigar člani na primer so se zelo čudili, da kot amaterski podeželski zbor segamo po zahtevni literaturi, s katero se v Ukrajini ukvarjajo samo profesionalne skupine. Turneja v Zakarpatje je za zbor bila pomembna še iz dveh vidikov: skupnost v zboru se je dodatno okrepila in poživila in spoznanli smo nove prijatelje.

Gustav Brunnik: Turneja SPD „Danica“ je v vsakem oziru uspela, skupine društva, mešani pevski zbor, trio Korotan in vokalni ansambel so se predstavile s kvalitetnim petjem. S takimi turnejami se utirajo nove poti spoznavanja in tudi možnosti raznolike pomoči za tamkajšnje prebivalstvo.

Krisitjan Sadnikar: Ponosen sem na Danico.

Hanzi Kežar: Ta turneja je bila skoraj edinstvena. Šli smo v za nas čisto neznane kraje in bili deležni neverjetne prisrčnosti in gostoljubnosti. Pevsko sem s turnejo zelo zadovoljen in lahko samo rečem, da bi spet šel na tako gostovanje. Navdušil pa me je zbor „Cantus“.

Stanko Wakounig: Turneja, ki je na začetku bila seveda za vse nekaj povsem novega, se je izkazala kot pravi korak. Sedaj bomo v društvu preračevali vse možnosti nadaljevanja sodelovanja, kajti radi bi, da bi tudi ljudje pri nas spoznali kulturo Zakarpatja.

Ob ogledu kmečkih hiš v muzeju na prostem

Novogradnje rastejo ponekod kot gobe po dežju

KULTURNI KOTIČEK

„Slikar v zamejstvu“

Gledališče je lahko ogledalo svojega časa v različnih oblikah in stilih, najprimernejše oz. najboljše pa je tisto, ki najučinkoviteje zadene v živo eksistenčno problematiko. Tokrat smo se odločili za komedijo, sicer ne posebne vrste, vendar pa, če smo že izbrali Toneta Partljiča, slovenskega komediografa, humorista, feljtonista in satirika, za avtorja tokratne gledališke predstave, smo to storili prav zato, ker gre pri „Slikarju v zamejstvu“ za satiro, ki upodablja nesmisle v medčloveških in družbenih odnosih v današnjem času. Posmehuje se iz nekaterih življenjskih situacij, ki opisujejo raznovrstne „stike“, „vezi“, „sodelovanje“, „strokovno pomoč“ idr. med deželo matičnega naroda in zamejstvom. To je burka, ki smeši vaške, idilično-zlagane provincialne obsedenosti, vraščene v svet duhovne plitvine, ironizira hlepenje po pridobitništvu in smeši vse, kar smrdi po zaplotništvu in omejenem, folkloristično naravnem kulturnem življenju.

Besedilo že več kot pol leta čaka na uprizoritev. Bilo je potrebnih kar nekaj „zaleto“, da bomo 1. oktobra končno videli premiero. Svojevrstno in zanimivo je predvsem to, da je precej potencialnih igralcev, katere smo vabili k sodelovanju, izrazilo pomisleke o besedilu. Mnogi so prav zaradi tega odklonili sodelovanje. Kritične opazke so bile različne: nekateri se preprosto niso

mogli otresti vtisa, da gre za plitko kmečko burko, drugi so v besedilu zaznali svinjarije in nesramnosti, tretji pa so bili mnenja, da je komično-farsna interpretacija ljudskih pesmi Janija Oswald da nedopusten posmeh slovenski kulturni dediščini.

Kadarkoli že, mnenja so različna. Res pa je predvsem to, da je plitkih kmečkih burk bilo in jih je še preveč na gledaliških odrih. Partljič s svojo komedijo, ki ustreza duhovni stopnji ljudskega ironičnega in kritičnega gledališča, naravnost in šaljivo pokaže, kako absurden in naiven je lahko „ta mali košček slovenskega sveta“, kjer smo docela pokvarjeni z „našimi prijateljskimi odnosi“ saj se je ustavilo pravilo življenja, ki hrepeni po kupčevanju, izvažanju „kulture“, „naših prijateljskih odnosih“ in na pridobivanje deviz za uvoz pralnega praška in videorekorderjev. Partljičeva satira torej ni daleč od orientalskega bazarja, kjer se ne znamo rešiti iz nagusne omotice ter slepote porabništva in funkcionalnih lumparij, ki nam danes določajo moralni in socialni način življenja.

Satira je sposobnost, ki človeku lahko bistri pogled in skozi to prispeva k prepoznavanju, streznitvi. V „Slikarju...“ je Partljič svoje satirično oko usmeril na t. im. „prijateljske odnose“ med koroškimi Slovenci in Slovenijo. Se bomo v teh odnosih prepoznali in sami sebi nasmejali?

Janko Malle

SPD „Borovlje“ šteje med najbolj aktivna društva

Boroveljsko prosvetno društvo se je na svojem rednem občnem zboru lahko pohvalilo z izredno velikim številom prireditev, ki jih je imelo v zadnjih letih. Tajnica Vera Wutti-Inzko je izračunala, da so bile v povprečju kar štiri na mesec – torej skoraj vsak teden.

Poleg moškega pevskega zbora, ki ga vodi Roman Verdel, je postala zelo aktivna tudi igralska skupina, ki je od otvoritve obnovljenega kulturnega doma dalje imela že štiri premiere. Član društva je postal tudi nekdanji dekliški sekstet, ki se zdaj imenuje Sekstet Borovlje, vodi pa ga Edi Oraže. Novi kulturni dom pa je postal tudi kraj srečanja za seminariste, literate, zgodovinarje, poslužujejo pa se ga rada tudi druga društva. Po odprtju tega čudovito obnovljenega kulturnega bisera je bilo v in na njem opravljenih še dodatnih 1.500 prostovoljnih delovnih ur ali 136 dni.

Dr. Helena Verdel, podpredsednica Slovenske prosvetne zveze, pa tudi sama čla-

nica boroveljskega društva, je poudarila razvejanost in številnost kulturnih prireditev, poudarila zagnanost kulturnih delavcev in se spomnila na čase, ko je bilo vse to samo želja. Danes je ta želja resničnost, zato bi bila vsaka kritika neumestna, posebej še, ker se delovanje širi in ne kaže, da bi šlo nazaj.

Pozdravne besede je izrekel tudi tajnik Krščanske kulturne zveze Nužej Tolmaier in podčrtal predvsem neumorno delo predsednika SPD „Borovlje“ Melhijorja Verdela: „Brez njegove zavzetosti za stvar bi kulturnega doma pri Cingelcu ne bilo.“ To je resnica, katere kar ne moremo dovolj debelo podčrtati.

Zato so tudi volitve potekle brez presenečenj in brez kritike: dosednji odbor je bil brez pridržkov ponovno izvoljen oz. potrjen; predsednik: Melhijor Verdel; podpredsednica: Irm Müller; tajnica: mag. Vera Wutti-Inzko; blagajnik: Werner Oraže.

S.W.

V petek premiera v Celovcu

Slovenska prosvetna zveza že nekaj časa pripravlja uprizoritev novega dramskega dela, tokrat komedije, ki jo je nalašč za koroški prostor napisal slovenski komediograf Tone Partljič. Vaje potekajo na Radišah, igrajo koroški igralci (šest), trije pa so izposojeni iz Slovenije. V predstavo so vključene pesmi Janija Oswald, ki jih je uglasil Tonč Feinig. Režijo vodi (tokrat prvič na Koroškem) slovenski režiser Jaša Jamnik.

Avtor komedije Tone Partljič o „Slikarju v zamejstvu“ pravi sledeče:

Domačini in prišlek

Ničkoliko komedij govori o tem, kako v neko družbo ali pa kar družino pride znenada bolj ali manj tuj človek in obrne vse na glavo... Tak je Hlestakov v Gogoljevem Revizorju ali Tartuffe pri Molieru ali pa kar Cankarjev umetnik Peter v Pohujanju v dolini šentflorjanski. In še bi lahko naštevali. Seveda mi ne pade na pamet, da bi svojo komedijo primerjal s temi najboljšimi komedijami v svetovni in slovenski literaturi; pripovedujem to reč o prišleku, ki povzroči neslutene posledice, le zato, da opozorim na značilno in skoraj arhetipsko komedijsko značilnost. In če pri tem pomislim na tradicionalno in pregovorno slovensko (priliznjeno) gostoljubnost na eni strani in prav tako pregovorno slovensko ksenofobijo na drugi strani, se zdi, da se komedija ponuja sama po sebi. Reč celo ni povsem brez avtobiografske osnove, saj sem bil pred kakimi tridesetimi leti sam gost v nekem učiteljskem bloku, kjer se je ena družina otepala z nezazelenimi nosečnostmi, druga pa z neplodnostjo... In tako sem okoli leta 1970 napisal komedijo z naslovom Tolmun in kamen, ki so jo igrali premierno še istega leta v Prešernovem gledališču v Kranju... Ne vem, zakaj so med vsemi mojimi komedijami prav amaterji „neprestano“ segali po Tolmunu in kamnu. Sam že kmalu nisem

bil zadovoljen s komedijo in sem načrtoval, da jo bom ob prvi priložnosti predelal. Medtem sem gledal tudi koroško amatersko skupino, ki je samo igro precej spremenila pod vodstvom režiserja Petra Militarova in jo igrala menda pod naslovom Nicht wahr, Johann? ali nekaj takega... Potem sem se odločil napisati komedijo o slikarju Emilu in njegovih peripetijah v Tolmunu na novo in to sem storil pred dvema letoma. Dodal sem eno ali dve novi osebi in igro so igrali v ljubljanskem Šentjakobskem gledališču v režiji Jaše Jamnika. Potem sem jo na vabilo upravnikarja tržaškega gledališča prejel celo v slovensko okolico Trsta. In ko se je pojavil Janko Malle z vabilom, da za SPZ napišem komedijo, sem to isto komedijo pogojno postavil na av-

strijsko Koroško med svoje rojake, kamor večkrat pride kak „Emil iz Ljubljane“ umetniško ustvarjat, zaslužiti kak šiling ali kaj podobnega. Ponavadi za te umetnike v domovini niti ne vemo... So seveda izjeme. Ta igra ne poskuša biti slika razmer na Koroškem. Je prepreprosta. Morda pa bi kdaj lahko bilo kje tudi tako... Upam, da bodo gledalci vseeno zadovoljni z njo, morda celo bolj kot igralci, koroški amaterji, ki so jih „oplemenitili“ šolani igralci iz Ljubljane. Morda bo kak gledalec jezen zavpil, pri nas že ni

Predstavi bosta v petek, 1. oktobra, in v nedeljo, 3. 10., oba-krat ob 20. uri v celovškem Felsentheatru.

tako, za norce nas ima... Pač. Komedije so sicer zato, da se jim ljudje smejejo, pa tudi zato, da koga ujezijo... In ker na Slovenskem ne najdeš slovenske komedije za vsakim vogalom, se priporočam, da bodite z njo tako prijazni, kot so na začetku igre prijazni Pavle, Mira, Marija, Ivan in drugi z Emilom...

Prizor z vaje na Radišah

Šentjanško „Drezanje v kamen“

Mlada šentjanška igralska skupina je v soboto zvečer v kulturni dvorani na Bistrici v R. uprizorila že v poletju naštudirano otroško igro Drezanje v kamen, ki jo je za radio napisal Frane Puntar, za odrsko uprizoritev pa priredil režiser Peter Militarov. Pri uprizoritvi so sodelovali tudi drugi odlični strokovnjaki. Zelo lepa in funkcionalna scena je delo preminulega scenografa in ve-

likega lutkarja Saše Kumpa, izvedel pa jo je odrski mojster Milan Hrast. Skladatelj Urban Koder je prav za šentjanško uprizoritev priredil zelo impresivno glasbo, Janez Mejač je postavil in z igralci uril odrski gib in ples, sicer pa so po tehnični plati sodelovali še Lidija Ramač (kostumi), Matej Rovšek in Martin Baumgartner (luč), Peter in Martin Moschitz (izdelava scene) Hanzi Weiss

Natalija in Tamara sta bili odlični klepetulji

in Marina Bačar (izdelava kostumov).

Zgodba otroške igre Drezanje v kamen je v svojem bistvu povsem preprosta, vendar samo za tistega, ki razume otrokovo dušo in fantazijo. Deklica si izbere kamen, se z njim identificira in ga personificira. Pogovarja se z njim. To je odraslim nerazumljivo, čudnaško, posmehljivo. Zavrne jo oče, kamnovod kamen obravnava le kot predmet znanosti, v cirkusu klovn in nasilneži na dekličino fantazijo izvajajo nasilje, klepetulji se ji gromko posmehujeta, kamnosek vidi v kmanu samo tisto, kar on vkleše vanj. Dekličina toplina kamen oživi, mu vdahne dušo, da zažari. V tem smislu zgodba ni privlačna le za otroke, ampak je poučna tudi za starše.

Igralci Hanzi Wieser, Vesna Deskoska, Marjan Kunčič, Lucija Hafner, Nataša Kunčič, Martin Moschitz, Angela Wieser, Katja Weiss, Tamara, Natalija in Štefan Pinter so svoje vloge odigrali imenitno, prav blestela pa je Eva Moschitz v vlogi deklice.

Drezanje v kamen bodo zaigrali tudi na gledališkem srečanju v Hrastovici, in sicer v soboto, 2. 10., ob 11. uri.

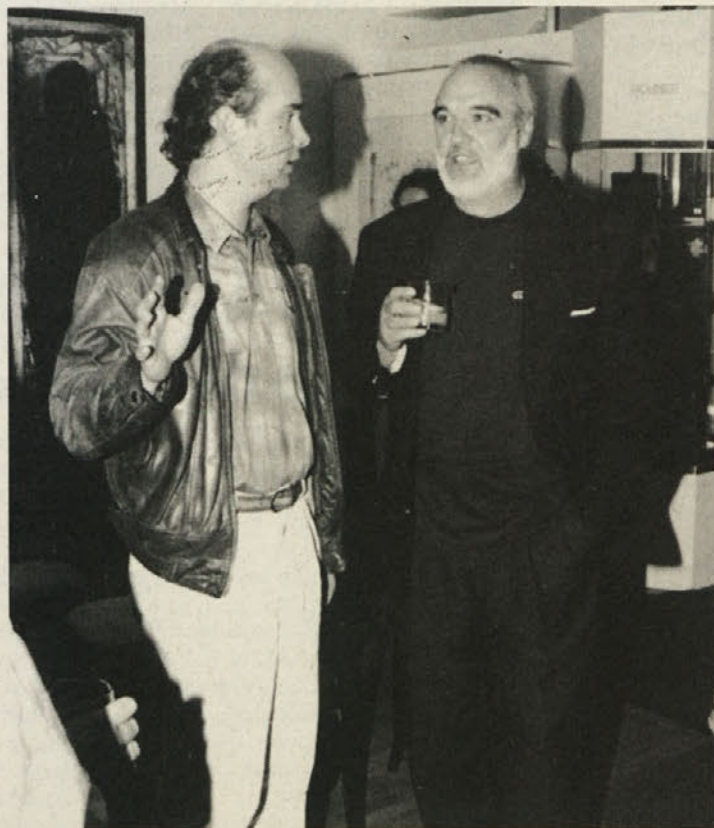
Jože Rovšek

Valentin Oman razstavlja v Galeriji Avsenik v Begunjah

Veliko ljubiteljev slikarstva se je zbralo v sredo, 15. septembra v Galeriji Avsenik v Begunjah, kjer je svojo novo razstavo odprl koroški slikar Valentin Oman. Razstava ima nevsakdanji naslov: „Oman I-Ženske“. Valentin Oman je letos poleti prebival v azijskem sultanatu Omanu in tam je nastala serija barvnih slik na temo „Ženske“, ki so za Omana „fragmentarni spomin na to deželo“, kakor je zapisal v trojezičnem katalogu (tudi v arabščini), ki je izšel ob razstavi.

Razstavo je, v sodelovanju z Zvezo društev likovnih umetnikov Slovenije, pripravil prizadevni Martin Avsenik, odprla pa jo je direktorica jeseniškega gledališča, dramska igralka Alenka Bole-Vrabec. Toplo je pozdravila našega poznanega slikarja, ki nenehno razstavlja, saj ravnokar prihaja iz Hanovra, kjer so odprli njegovo razstavo. V Begunjah je razstavljen le prvi del delovnih študij, ki so letos nastala v tej majhni azijski državi z enakim imenom – Oman. Ob razstavi je izšel tudi barvni katalog z reprodukcijami razstavljenih del in z bravnimi fotografijami njegovega bivanja in ustvarjanja v Omanu. Na zadnji strani kataloga so poleg osnovnih življenjskih podat-

kov umetnika objavljene tudi vse njegove samostojne razstave od l. 1963 dalje, skupinske razstave, nagrade in zbirke njegovih del, ki so stalno razstavljeni v 18 galerijah, muzejih in bančnih ustanovah pre-

Slikar Valentin Oman in galerist Martin Avsenik

težno v Avstriji in Sloveniji.

Ob otvoritvi sta s skoraj polurnim koncertom sodelovala ljubljanska klarinetista Dušan Sodja in Andrej Zupan, ki sta letos poleti zelo uspešno sodelovala v Mediteranskem orkestru mladih v Aix-en-Provence v južni Franciji, v družbi mladih glasbenikov iz sedemnajstih držav Sredozemlja.

Lovro Sodja

Jozej Starc predal zbor v mlajše roke

Moški pevski zbor Slovenskega prosvetnega društva „Trta“ iz Žitare vasi je že od svoje ustanovitve dalje naprejšljivi gost ožjih domačih, pa tudi osrednjih kulturnih prireditelj. S svojo kvaliteto, lastno glasovno karakteristiko in z bogatim repertoarjem je eden od pevskih biserov slovenske kulture na Koroškem.

Zasluga za to mesto pa je seveda predvsem dirigentova – ne da bi s tem seveda kdo hotel zmanjšati delež pevcev. Jozej Starc je predvsem garač, ki se ni nikoli rinil v ospredje; ker ga je klicalo delo, ker je vedel, kje in koliko lahko prispeva, je pač delal. Na tisoče ur je prebil s svojimi pevci, z njimi imel preko 500 nastopov doma in tudi v tujini, lastnoročno pisal note, jih razmnoževal in delil. In nikoli pomislil, da bi kdaj dal roke križem ... Po več kot dvajsetih letih je predal zborovodsko delo v druge, mlajše roke. Jozej Starc je zapustil svojemu nasledniku Pavliju Sternu izoblikovan, kvaliteten zbor s tradicijo in prepričani smo, da bo tako tudi v naprej.

S svečanim koncertom so se Jozeju Starcu zahvalili pevci,

društveniki in občinstvo. Pevci so zapeli nekaj prezev pesmi vseh dvajsetih let, svoje uspešnice, starejšega in tudi novejšega datuma. S humoristično žilico je koncert povezoval Pavli Stern, novi dirigent (deloma nekoliko preveč gostobesedno).

Za dolgoletno delo pa sta se Jozeju Starcu zahvalili tudi obe osrednji kulturni organizaciji, SPZ in KKZ. Dr. Janko Zerzer, predsednik KKZ, je predal poslavljajočemu se dirigentu Janžičevo priznanje, dr. Gustav Brumnik, predsednik Slovenske prosvetne zveze, pa se mu je zahvalil s podelitvijo Drabosnjakovega priznanja.

Jozej Starc pa na srečo ne bo povsem zapustil pevske dejavnosti: še naprej bo vodil cerkveni pevski zbor v Žitari vasi, člani MoPZ pa želijo, da bi ostal pri njih vsaj še kot aktiven pevec!

Zahvalne besede sta izrekla tudi Mirko Ogris, predsednik SPD „Trta“ in pa Vladimir Breznik, ki je menil, da dolguje zahvalo dirigentu seveda tudi tisti, za katerega je delal: občinstvo. In to je z burnim aplavzom to potrdilo. S.W.

Predsednik SPZ dr. Brumnik je Jozeju Starcu izročil Drabosnjakovo priznanje

Plesna šola

Krščanska kulturna zveza prireja s plesalko in koreografinjo Minko Veselič iz Maribora plesno šolo za mladino.

1. Tečaj za plesno skupino 8 do 10-letnih. Skupina bo vadila vsak petek ob 17.30 v Mohorjevi ljudski šoli. Odgovorna za skupino: Veronika Grile-Rutar.

2. Tečaj za plesno skupino od 11. leta dalje vsak petek ob 16.

uri (in/ali vsako soboto ob 12.30) v Modestovem domu. Odgovorna za skupino: Andreja Lepuschitz

3. Trimesečni plesni tečaj za nadarjene/navdušene mlade plesalce obsega 20 treningov po dve uri, razdeljenih na 12 vikendov do božiča. Čas po dogovoru, verjetno ob sobotah popoldne.

Tečaji se pričnejo 1. oz. 2. oktobra 1993. Informacije: KKZ, tel. (0463) 516243.

Jezik je duša

JANKO MESSNER

Ali imate eno ... ali pa rabite eno...

Bilo je vročega julijskega opoldneva. Stopil sem proti pliberški slovenski banki, radoveden, kakšen je le-tolarčkov borzni tečaj in tako naprej, pa se mi sam od sebe ustavi korak pred velikim lepakom v oknu te hiše, toliko da me ni zadela kap: **ALI IMATE ENO ... EUROCARD - ALI PA RABITE ENO EUROCARD!** Najprej sem pomislil, glej jih kljukce! To je prav gotovo pustna šala za pliberške Picke in Packe, a sem se spomnil nekega reklamnega gesla v avstrijski televiziji – Entweder haben Sie eine – oder Sie brauchen eine – Eurocard! Tako torej, naša uboga slovenščina v Koschierjevem dirndlnu! In sem nevoljen vstopil pa se kar koj razkurl nad uslužbenci: Ali imate kaj soli v glavi ... ali pa jo potrebujete! Pa so mi razložili, da besedilo ni zraslo na njihovem zelniku ... Saj sem si kar mislil, jezik jo izdaja – celovško Centralo! Nepotrebno vprašanje, ali tam imajo (vsaj) e n o slovensko slovnico! Predstavljaj si to: vse združne posojilnice in banke po Koroškem imajo razobešeno to „našo“ kulturno sramoto! Kakšna narodna škoda! Kakšno jezikovno pohujšanje za naše šolarje! Ali pa tudi ne, si mislijo, samo da smo zdravi, samo za denar teče v žepu! Kaj pa že imamo od tega (hvala Vosporniku!) lingvopapista Messnerja in njegove jezikovno-kritične vloge! Saj se ta ne obrestuje! Naše bančnike zanimajo samo obrestnoobrestne vloge! Brigajo nas njegove skrbi! In tako se lahko jeziš nad našimi bančnimi direktorji v kravatah in z metuljčki, se lahko jeziš, da boš mlade pse rodil, vse zaman! Moj glas je prešibek, njihova (denarna) oblast, njihova veljava pa premo-gočna, gospodovalna, izjemna! V škodo našega kulturnega fazvoja.

Si je treba samo tisto njihovo grozotno arhitektonsko skrupucalo ogledati – tam na voglu Paulitschove ulice in Ceste 10. oktobra! Da te – koroškega Slovenca – od sramu spreleti srh!

Sicer pa nazaj k njihovi reklami: če bojo na kaki seji te „Centrale“ vendarle izglasovali popravo tega lepaka, tule slovenski predlog besedila: **ALI JO IMATE ... ALI PA JO POTREBUJETE - EVROPSKO KARTO/EUROCARD.**

Bili smo v Ljubljani

25. septembra smo šli z gimnazijo v Ljubljano. Med vožnjo smo v avtobusu lahko gledali televizijo. Ko smo prispeli, smo šli najprej v lutkovno gledališče, kjer smo gledali pravljico o nekem velikanu, ki je jedel „smrkumare“ in pil „penadol“. Smrkumare so bile velikanske kumare, penadol pa je bila pijača, v kateri so šli mehurčki navzdol namesto navzgor: pena-dol.

Po igrici smo šli jest, ampak dunajski zrezek je bil zame prevelik. Kasneje smo si ogledali Ljubljano. Nekateri otroci so bili prvič v tem mestu, jaz pa sem bila že večkrat. Hoteli smo iti še v živalski vrt, pa nismo imeli več časa, pa tudi deževalo je. Po ogledu Ljubljane smo se vrnili na Koroško.

Sobota v Ljubljani mi je bila zelo všeč, toda še lepše bi bilo, če ne bi deževalo.

Metka Wakounig, 1. b. ZG za Slovence

200 otrok v Ljubljani

V organizaciji Slovenske prosvetne zveze in Lutkovnega gledališča iz Ljubljane je minulo soboto približno 200 otrok iz Koroške obiskalo Ljubljano. To so bili otroci prvih in drugih razredov slovenske gimnazije, dvojezične javne šole v Celovcu in k dvojezičnemu pouku prijavljeni z glavne šole v Ve-trinju.

Gledališki dnevi v Hrastovici pri Celovcu

(Krastowitz)

od 1. do 3. oktobra

Med trinajstimi predstavami so tudi štiri iz slovenskih prosvetnih društev:

– v petek ob 17. uri A. Š. Drabosnjak: Izgubljeni sin (SPD Rož)

– v soboto ob 11. uri Frane Puntar: Drezanje v kamen (SPD Šentjanž)

– v nedeljo ob 9. uri Aurand Harris: Pavliha in Mica (KPD Sele) in ob 11. uri Fran Levstik: Kdo je napravil Vidku srajčico (KPD Šmihel)

Datum	Kraj	PRIREDITVE	Prireditelj
Petek, 1. 10. 20.00	Felsentheater v Celovcu	Tone Partljič: Slikar v zamejstvu Premiera komedije Režija: Jaša Jamnik	Slovenska prosvetna zveza
Petek, 1. 10. 19.30	v Modestovem domu v Celovcu	Glasbeni večer – solisti iz Argentine; Ani Rode – mezzosopran, Luka Debevec-Mayer – bas; Ivan Vombergar – klavir	Zbor Gallus in KKZ
Sobota, 2. 10. 20.00	v farni dvorani v Pliberku	Levstik – Veras: Kabaret Martin Krpan; gostujejo igralci iz Borovlj Režija: Bogomir Veras	SPD „Edinost“
Sobota, 2. 10. 19.30	v farni cerkvi v Ločah	A. Rebula – J. Ropic: Reke mojega življenja – večernice v čast Antonu M. Slomšku	Okoliške fare in KKZ
Sobota, 2. 10. 19.30	v farni dvorani v Železni Kapli	L'Amfiparnaso – renesančna glasbena komedija z lutkami; izvaja Hortus Musicus iz Celovca	SPD Zarja, Mlad. center, MePZ, KKZ
Nedelja, 3. 10. 20.00	Felsentheater v Celovcu	Tone Partljič: Slikar v zamejstvu Ponovitev; režija: Jaša Jamnik	SPZ
Nedelja, 3. 10. 13.30	v farni dvorani v Šmihelu nad Pliberkom	Slomškov shod – vera nam bodi luč 13.30 – Slomšek v besedi; 14.00 slovesna maša (škof F. Kramberger); 15.30 skupna agapa; 16.00 vespere – molitev za duhovne poklice pri sv. Katarini (škof Kapellari)	
Sobota, 9. 10. 7.00	Štajerska	Ekskurzija na Štajersko Prir.: Dom v Tinjah, Strojni krožek, KIS, SJK Odhod ob 7. uri izpred Delovnega urada v Velikovcu	
Nedelja, 10. 10. 9.30	v farni cerkvi v Šentprimozu	Joseph Haydn: Missa brevis St. Joannis de Deo – Farni svet Izvaja MePZ Sele ob spremljavi članov orkestra Slovenske filharmonije; zborovodja Roman Verdel	
od 11. do 17. 10.		Primorski dnevi na Koroškem Prir.: KKZ, Zveza slov. kat. prosv. v Gorici, Slov. prosv. v Trstu	
Sobota, 16. 10.	Štajerska (Avstr.)	Ekskurzija k žganjarjem na Štajersko; prijave do konca sept. na KIS	

RAZSTAVE

TINJE

– Dom v Tinjah – razstava slik Mira Stariča (do 5. 10.)

VRBA

– Casino Hotel Mösslacher – Max Gangl – Skulpturen im Freiraum (do 31. 9.)

CELOVEC

– Galerija Schnitzer, St. Veiterstr. 1 – Rudi Benétik – Potovati (do 1. 10.)

BEGUNJE

– Galerija Avsenik – razstava slik Valentina Omana

SEMISLAVČE

– Galerija Šikoronja, Rožek – razstava Caroline 93 –, odprto od srede do nedelje od 15. do 19. ure (do 31. 10.)

Živahna sejemska dejavnost

KRANJ, LJUBLJANA, CELOVEC. Komaj se v Celju zaprli Obrtni sejem, ki je presegl vsa pričakovanja, obisk je presegl 240 tisoč in tudi poslovni uspeh je bil zelo dober, že so v Kranju odprli vsakoletni jesenski sejem pod naslovom Slovenska kakovost. Ob tem je bila tudi največja gobarska razstava. Obiskovalci so lahko videli okrog 500 različnih gob in jih na degustaciji (seveda samo užitne) tudi pokusili. Ljubljana se pripravlja na tradicionalni Sejem elektronike, ki bo od 4. do 8. oktobra, na

njem pa bodo vsi pomembni svetovni proizvajalci razstavljali najsodobnejšo opremo s področja akustike, video-tehnike, računalništva in robotike.

V Celovcu pa bodo danes, 29. 9., odprli tretji strokovni sejem Componenta '93, namenjen predvsem poslovnemu, proizvajalcem in posrednikom, saj na njem razstavljajo rezervne dele, polizdelke in vgradne elemente za izdelavo kompletnih strojev in aparatov. Med številnimi razstavljalci bodo zastopani tudi slovenski proizvajalci.

Tudjman na Generalni skupščini ZN

ZAGREB. Potem ko sta hrvaška vlada in sabor zavrnili podaljšanje mandata mirovnim silam Združenih narodov na Hrvaškem, češ da so bile neučinkovite, saj niso razorožile srbskih vojaških in paravojaških sil ter povrnilo zasedenih ozemelj pod upravo Hrvaške, je v nedeljo predsednik Franjo Tudjman odpotoval v New York, kjer bo poskušal Združene narode na zasedanju Generalne skupščine prepričati o upravičenosti hrvaških zahtev oz. utemeljiti pogoje ob morebitnem ponovnem podaljšanju prisotnosti Unproforja na kriznih območjih. Tudjmanov odhod je pospremenilo nekaj demonstracij, na katerih so predvsem begunci z zasedenih ozemelj pod-

prli hrvaške zahteve in zahtevali povratek na nekdanje domove.

Skoraj sočasno pa je vodja najmočnejše hrvaške opozicijske stranke, socialno-liberalne, Dražan Budiša Tudjmana obtožil, da je prav on spomladi podpisal Vance-Ownov načrt, v katerem je zapisano, da ta ozemlja ostanejo do nadaljnjega pod srbsko civilno in policijsko upravo. Za to nepremišljeno potezo pa bi moral Tudjman odgovarjati. Tudi sicer je bil Budiša zelo kritičen do Tudjmanovega vladanja. Dejal je, da so na Hrvaškem vse ključne pozicije (vojska, policija, sodstvo, mediji) v rokah ene same, in sicer Tudjmanove stranke HDZ.

Drnovšek, Peterle in Gaspari v Ameriki

LJUBLJANA. Na zasedanje Generalne skupščine ZN v New York je odpotoval tudi slovenski premier Janez Drnovšek. Pred svetovno skupščino je govoril v torek zvečer. Njegov poudarek je poleg slovenskega gledanja na krizo na Balkanu veljal novi ekonomski ureditvi v svetu, ki naj bi omogočila večjo vlogo tudi malim državam. V New Yorku se je premieru Drnovšku pridružil zunanji minister Lojze Peterle. Ta je na potovanju že od prejšnjega tedna, obiskal pa je več ameriških mest in zveznih držav in se pogovarjal o političnem in gospo-

darskem sodelovanju. Guverner zvezne države Ohio Voinovich je ministru Peterletu obljubil pomoč Sloveniji v medicinski opremi, vredni 20 milijonov dolarjev. Peterle se je na svoji poti po ZDA srečal tudi s številnimi društvi slovenskih izseljencev.

Tretji slovenski minister, ki se mudi v Združenih državah, je finančni minister Mitja Gaspari. Udeležuje se letne skupščine Svetovne banke in Mednarodnega denarnega sklada, v katerih je Slovenija letos prvič udeležena kot polnopravna članica.

Jože Rovšek

RADIO KOROŠKA

SLOVENSKE ODDAJE

18.10–19.00

Sreda, 29. 9. Glasbena sredo.
Večerna 21.05 – 22.00 Večne melodije

Četrtek, 30. 9. Rož – Podjuna – Zilja

Petek, 1. 10. Kulturni magazin

Sobota, 2. 10. Od pesmi do pesmi – od srca do srca

Nedelja, 3. 10.

6.30–7.00 Dobro jutro na Koroškem – Duhovna misel (žpk. Dušan Česen, Žihpolje)

18.10–19.00 Dogodki in odmevi

Ponedeljek, 4. 10. Ob koroškem plebiscitu

Torek, 5. 10. Partnerski magazin

Kmečka izobraževalna skupnost (KIS) in Strojni krožek Podjuna vabita na predavanje:

ÖKO-Diesel energija bodočnosti

Kako kmetje lahko:

- sami proizvajajo pogonsko snov in krmo iz beljakovin
- varujejo talno pitno vodo
- poživijo kulturno krajino

Čas in kraj: v petek, 1. oktobra 93 v gostilni Petzenbär, Pliberk

Dom v Tinjah, Strojni krožek Podjuna, Kmečka izobraževalna skupnost (KIS) in Skupnost južnokoroških kmetov

vabijo na

Ekskurzijo na Štajersko

„Kmetje grejo novo pot“

Sobota, 9. okt. 1993

Odhod: ob 7. uri iz Velikovca. Vrnitev: ca ob 21. uri Pliberk

Prijave sprejema Dom v Tinjah (tel. 04239/2642) Strojni krožek Podjuna (tel. 04230/692) ali Kmečka izobraževalna skupnost (tel. 0463/382438). (Prispevek: 200 šil.)

V najem oddajamo neopremljeno novo stanovanje

velikost: 83 m²

cena: 100 ATS/m², dodatno obratni stroški

lokacija: cesta 10. oktobra 19, 3. nadstropje (nad Eizenbergerjem)

Interesenti se lahko javijo na Zvezi slovenskih zadrug pri gospodu M. Kunčič.

Ramšak: „Vsi skupaj moramo premagati krizo“

Adi Preschern rešil SAK pred porazom

SAK : Matrei
0 : 0

SAK: Preschern, Pappler, A. Sadjak, Blajs, Zankl, Šmid, Ramšak, S. Sadjak, F. Sienčnik (80. Vrabac), M. Sadjak, Lippusch

V tekmi proti Trgu je libero SAK Savič prejel svoj 4. rumeni karton in je zato v tekmi proti Matreiu manjkal. Prav tako so manjkali tudi poško-

sledeče: „Dogovorili smo se, da bomo od začetka igrali previdneje, glede na že številne poškodovane, vendar smo bili vendarle nekoliko

bro, Florian Sienčnik je prvič igral od začetka in bil zato nekoliko nervozen, Simon Sadjak pa je že tako član standardnega moštva. Proti Matreiu

Trener SAK Ivan Ramšak mora zaradi številnih poškodovanih igralcev igrati tudi sam

dovani igralci F. Sadjak, Hober in Wölbl, Dinko Vrabac pa je proti koncu vendarle vstopil v tekmo. SAK bi v prvem polčasu lahko vodil z golom ali dvema prednostmi, vendar ni znal izkoristiti priložnosti. Sploh je trenutna

situacija v napadu zelo klavrna, kajti edini napadalec, ki ga ima SAK – Lippusch – je tudi poškodovan in ga vedno pokriva vsaj dva nasprotnikova igralca, tako da mu le redko uspe strel na gol. Vodstvo SAK bo moralo premisliti, kako bo uredilo situacijo v napadu. Zadovoljni smo lahko le z obrambo in z vratarjem Preschernom, ki je nekajkrat izredno dobro posredoval in rešil SAK pred porazom.

Piše Eda Velik

igrali nekoliko bolje, vendar nam v napadu še ni šlo. Danes smo igrali s tremi mladimi igralci, pri čemer je Robert Zankl svojo nalogo opravil do-

bi morali seveda zmagati. Moramo se pač boriti naprej in lepo bi bilo, če bi nas naši navijači spet kdaj glasno podprli.

Iz tekme proti Lendorfu si pričakujemo vsaj eno točko, še lepše pa bi bilo, če bi lahko odnesli obe.“

Dr. Ivan Ramšak, trener SAK je o trenutni situaciji, o sedanjih slabih formi svoje ekipe dejal sledeče: „Na žalost mo-

Kufstein – nasprotnik SAK v 3. kolu avstrijskega pokala

Ker ima v pokalnih tekmah moštvo iz nižjega razreda prednost, gosti SAK 16. oktobra na igrišču ASV v Trnji vasi drugoligaša Kufstein. To

moštvo je ta čas na domačem igrišču skorajda nepremagljivo. SAK želi nadaljevati oz. ponoviti dobro pokalno tradicijo in upa na uspeh proti Kufsteinu, ker bi nato v četrtem kolu v Trnji vasi spet gostoval prvligaš.

Kakšne možnosti ima SAK, koliko poznaš nasprotnika?

Trener SAK dr. Ivan Ramšak: „Če bi Kufstein

Prof. Elsner in fan-club

V tem trenutku se zastavlja tudi vprašanje, kje je prof. Branko Elsner, svetovalec SAK, ki je kazal zanimanje le na začetku, sedaj, ko bi SAK potreboval njegovo pomoč, pa ga ni več videti na igrišču.

Prav tako je s tako imenovanim fan-klubom, ki je nekoč ob uspehih krepko bodril in podpiral svoje no-

gometashe, sedaj pa, ko bi bilo za igralce SAK velika spodbuda, če bi na igrišču zaslišali frenetično navijanje, pa je vse tiho in ob najmanjši napaki se sliši samo kritika in tarnanje.

Dvomim, da je naloga navijačev le ta, da podpirajo moštvo samo ob zelo pomembnih tekmah in le ob uspehih. **E.V.**

Prihodnja tekma SAK v Lendorfu v nedeljo, 3. 10. 93 ob 15. uri.

imel bolj zvaneče ime in bi pritegnil kakih 2.000 gledalcev, sem prepričan, da bi ga tudi prema-

moštva v koroški ligi. Ker smo zadnje leto igrali za razred boljše, nas gledalci po tem še vedno merijo in prav imajo. Tudi mene boli, da nam ne gre tako dobro, vendar sem toliko realističen, da vem, da z mladimi igralci ne moremo odigrati takih tekem, kot smo jo igrali nekdaj.

Sedaj smo pač v stanju iz katerega se moramo čimprej izvleči. Sicer je obramba še vedno stanovitna, vendar smo v napadu prešibki. Obupati nam ni treba, preboleti bomo morali določen čas, tudi gledalci. Še jih bomo razočarali, takšno je dejstvo. Vendar bodo nujne spremembe, potrebujemo bolj popadljive igralce.

Jaz sem pripravljen moštvo spremljati tudi skozi to krizo in upam, da me bodo podprli tudi odborniki in da bomo skupno poiskali izhod iz te zagate.

Prihodno nedeljo mora te v goste v Lendorf, kjer so pustili točke tudi že drugi nasprotniki. Kako se bo odrezalo vaše moštvo?

V tej fazi je kar dobro, da gostujemo v Lendorfu. Tamkajšnje moštvo bo zagotovo napadalo in v tej fazi nam to pride kar prav, ker smo v obrambi zelo stabilni in nam ne bo treba nujno voditi igre. Zato računam vsaj na točko.“

gali. Tako pa je žal precej neatraktiven nasprotnik, kar se tiče privlačnosti za gledalce, po drugi strani pa je zelo močan in zato seveda favorit. Ima izvrstno trojico, brata Tosić in Gretschnig, ki v glavnem opravi vse, ostali igralci pa so pravi borci in to nam ne ugaja preveč. Ker pa je v nogometu vse možno, upamo, da jih kljub vsemu premagamo.

Pri tem upam na po-

moč naših gledalcev in navijačev, ki naj bi bili tudi tokrat naš dvanajsti mož.“

Koroška liga

1. WAC/Maier	11	7	3	1	23:10	17
2. SVR Lienz	11	6	3	3	24:10	15
3. SAK	11	7	1	3	19:8	15
VSV/Bank A.	11	7	1	3	18:7	15
5. Breže	11	5	4	2	16:10	14
6. Treibach	11	5	4	2	14:12	14
7. Trg	11	4	4	3	14:9	12
8. SV Wernb.	11	4	3	4	19:18	11
9. SV Lendorf	11	4	3	4	10:11	11
10. Wietersdorf	11	3	4	4	10:10	10
11. Austria	11	3	3	5	13:15	9
12. Raika Matrei	11	2	5	4	7:12	9
13. Raika Pliberk	11	3	2	6	11:17	8
14. Atus Borovlje	11	3	2	6	14:26	8
15. ATSV	11	3	1	7	13:23	7
16. VST/StUAG	11	0	1	10	8:35	1

1. razred D

1. ASKÖ Metlova	9	7	2	0	31:7	16
2. Globasnica	9	6	2	1	24:8	14
3. DSG Sele Fara	8	5	1	2	22:9	11
4. Šmarjeta	9	5	1	3	16:10	11
5. Frantschach	9	4	3	2	16:10	11
6. Šmihel	9	2	4	3	13:7	8
7. SV Grebinj	9	3	2	4	11:10	8
8. ASC St. Paul	8	3	2	3	14:15	8
9. SV Lavamünd	9	2	4	3	8:13	8
10. Železna Kapla	9	3	2	4	8:14	8
11. SV Eitweg	9	3	2	4	9:25	8
12. St. Andrä	9	1	4	4	10:14	6
13. Žitara vas	9	2	0	7	6:32	4
14. Sinča vas	9	1	1	7	11:25	3

Ostali rezultati

Podliga vzhod

Žrelec – Bilčovs 3 : 2

1. razred D

Sinča vas – Globasnica 0 : 5
Grebinj – Dobrla vas 2 : 0
Eitweg – Železna Kapla 1 : 3
Sele – St. Paul odpovedano
Šmihel – Frantschach 1 : 1

ŠAHOVSKE VESTI

Zmaga SŠK Obir – poraz Slovenske športne zveze

Začetek koroškega šahovskega prvenstva

Presenečenje na začetku koroškega šahovskega prvenstva v 2. razredu D: favorizirana ekipa Slovenske športne zveze je proti (sicer močni) ekipi WAC iz Wolfsberga izgubila, šahisti SŠK „Obir“ iz Železne Kaple pa so slavili visoko zmago nad Eitwegom in takoj prevzeli vodstvo na lestvici. „Obirčani“ so v Eitwegu zmagali s 6:2, Slovenska športna zveza/Carimpex I pa je doma ekipi WAC podlegla s 3,5:4,5.

Za zmago SŠK „Obir“ so poskrbeli škofjeloški legionar Dušan Jokovič, Harald Wolte, Johann Wolte, Wolfgang Moser, Josef Hanschou (po 1) ter Hans Christian Wolte in Peter Jammer (oba remi), izgubil pa je Pasterk. Za SŠZ pa sta zmagala Jozi Amrusch in mladinska igralka Dunja Lukan, remizirali so dr. Vinko Cudermann iz Idrije (prvi nastop za SŠZ Celovec), Rupert Reichmann in Ivko Ferm, izgubili pa Silvij Kovač, Arnold Hattenberger in Gorazd Živkovič. V tretjem srečanju prvega kola v 2.

razredu D pa so Sveče premagale Frantschach s 4,5:3,5.

Že v soboto, 2. oktobra 1993, pa je na sporedu 2. kolo. SŠZ gosti šahiste iz Sveč (ob 15. uri pri Korenu), SŠK „Obir“ pa igra v gosteh proti WAC.

Neuspeh tudi za drugo moštvo SŠZ/Posojilnica Celovec: podleglo je ekipi ASK/KSV z 1,5:6,5 točkova na sta edinole Ivan Lukan (remi) in Aleksander Lukan. Poraz je bil dokaj nesrečen, saj so predvsem Robert Hedenik, Jožko Boštjančič, Tončka Einspieler in tudi novinec Hanzi Einspieler zapravili dobre pozicije. Neuspešno pa je bilo tudi drugo moštvo SŠK „Obir“ 2:3 proti Frantschachu.

Uspešno pa je v 4. razredu štartal novi šahovski klub „Zugzwang“, pri katerem igra bivši igralec SŠZ Franc Rulitz: Celovečani so premagali ekipo iz Šentvida s 3:2, Rulitz pa je na prvi deski remiziral.